ଓଡ଼ିଶାର ଶୈବପୀଠ

ସୁଜଳା ସୁଫଳା ଶସ୍ୟଶ୍ୟାମଳା ଚଷିଣୀ ମେଖଳା ସୁରଭିର ପ୍ରସବିନୀ ମୋର ଜନ୍ମଭୂମି ଉତ୍କଳ । ଚାରୁକାର୍ଯ୍ୟସ୍ପର୍ଶ ଉତ୍କର୍ଷ କଳାର ଦେଶ ଉତ୍କଳ ମନ୍ଦିର ବିମଣ୍ଡିତା । ଅନେକ ଜାତି ଧର୍ମ ଏହି ଭୂମିରେ ଶୈବ, ଶାକ୍ତ, ବୈଷ୍ଣବ ଧର୍ମାଦି ଗଢ଼ିଉଠିଛନ୍ତି । ପ୍ରସ୍ତୁତ ପୁସ୍ତକ 'ଓଡ଼ିଶାର ଶୈବପୀଠ' ରେ ଲେଖକ ଓଡ଼ିଶାରେ ଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଶୈବ ପୀଠସ୍ଥଳୀ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଲୋକପାତ କରିଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶାର ଶୈବପୀଠ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବର୍ଣ୍ଣନା ପରମାତ୍ମା ଶିବଙ୍କର ଉତ୍କଳର ଗୁରୁତ୍ୱରେ ନିଷ୍ଠାନ୍ୱ ଆଲୋଚନା ସୃଷ୍ଟି କରିବ ।

ବିଭିନ୍ନ ଶୈବପୀଠ ମଧ୍ୟରେ ପୁରୀର ଶ୍ରୀ ଲୋକନାଥ, ଶ୍ରୀ ବାଲିକପିଳେଶ୍ୱର, ଶ୍ରୀ ଜଲେଶ୍ୱର, ଶ୍ରୀ ଗଙ୍ଗେଶ୍ୱରଙ୍କ ମହିମା ସର୍ବାଦୃତ । ଢେଙ୍କାନାଳର କପିଳାସସ୍ଥ ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର, ବଲାଙ୍ଗିର ସ୍ଥିତ ଶ୍ରୀ ହରିଶଙ୍କର, କଟକ ସ୍ଥିତ ଶ୍ରୀ ଧବଳେଶ୍ୱର, କୋରାପୁଟ ସ୍ଥିତ ଶ୍ରୀ ଗୁପ୍ତେଶ୍ୱର, ବାଲେଶ୍ୱର ସ୍ଥିତ ଶ୍ରୀ ପଞ୍ଚଲିଙ୍ଗେଶ୍ୱର, ଭଦ୍ରକ ସ୍ଥିତ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ବାବା ଆଖଣ୍ଡଳମଣି, ଚାନ୍ଦବାଲି ସ୍ଥିତ ଶ୍ରୀ ପାତାଳେଶ୍ୱର, ଭୁବନେଶ୍ୱର ସ୍ଥିତ ଶ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗରାଜ, ନୟାଗଡ଼ ସ୍ଥିତ ବାବା ଲଡୁକେଶ୍ୱର ମନ୍ଦିର ଆଦି ଦେଶ ମନଲୋଭା ଦର୍ଶନୀୟ ସ୍ଥାନ ରୂପେ ପ୍ରସିଦ୍ଧି ଲାଭ କରିଅଛି । ବାଲେଶ୍ୱର ଭୋଗରାଇଠାରେ ଥିବା ଭୂଷଣ୍ଡେଶ୍ୱର ମନ୍ଦିରରେ ପୃଥିବୀର ସର୍ବବୃହତ ଲିଙ୍ଗ ରହିବାର ଉଲ୍ଲେଖ ମିଳିଅଛି ।

ପୁସ୍ତକ ପଢ଼ିବାରୁ ଜଣାପଡ଼େ ଯେ, ଉତ୍କଳର ରାଜାମାନେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକବାଦ ଉପରେ ବେଶ ଗୁରୁତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । ସେ ପ୍ରାଚୀନ ସମୟରୁ ଶୈବ ଧର୍ମର ପ୍ରଚୁର ପ୍ରସାର ହେତୁ ଓଡ଼ିଶାର ବିଭିନ୍ନ ଜିଲ୍ଲା, ସବଡିଭିଜନ, ଗ୍ରାମ ଆଦିରେ ନିଦର୍ଶନରୂପେ କୋଟିଏ କୋଟିଏ ଶିବ ମନ୍ଦିର ରହିଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମର ଲୋକ ସକାଳୁ ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରି ଶିବ ଲିଙ୍ଗରେ ଜଳାଭିଷେକ ପାଇଁ ଯାଇଥାନ୍ତି ।

ବାରମାସରେ ତେରପର୍ବ ଓଡ଼ିଆ ସଂସ୍କୃତିର ପରିଚାୟକ । ଭୋଳାଶଙ୍କରଙ୍କ ଜାଗର ଯାତ୍ରା ଜନମାନସରେ ପରିଚିତ । ସେହିଦିନ ଲୋକମାନେ ଆରାଧ୍ୟ ଶିବ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ନିକଟରେ ଉଜାଗର ରହି ଦୀପଦାନ କରି ନିଜର ଅଳି ଜଣାଇଥାନ୍ତି । ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ନିକଟରେ ~~ବିଲ୍ୱ~~ ତ୍ରିଶାଖା ବେଲପତ୍ର, ଅରଖ, ଧୁତୁରା, ଗଞ୍ଜେଇ ଆଦି ଅର୍ପଣ କରାଯାଏ ।

ସେହିପରି ଆମରାଜ୍ୟରେ ଶିବ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଶୀତଳଷଷ୍ଠୀ, ଚନ୍ଦନଯାତ୍ରା, ମହାସଂକ୍ରାନ୍ତି, ମକର ସଂକ୍ରାନ୍ତି, ଦୋଳପୂର୍ଣ୍ଣିମା, ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ, ଚୈତ୍ର ଓ ବୈଶାଖ ସୋମବାର, କାର୍ତ୍ତିକ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ~~[illegible]~~ ଓ ଶ୍ରାବଣ ମାସରେ ଯାତ୍ରାମହୋତ୍ସବ ଆଦି ପାଳନ କରାଯାଏ ।

ବିଭିନ୍ନ ଶୈବପୀଠରେ ପୂଜାବିଧି ଭିନ୍ନ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଭକ୍ତଙ୍କ ମନରେ ସର୍ବଦା ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ସୃଷ୍ଟି କରେ । ବିଭିନ୍ନ ଶୈବପୀଠର କିମ୍ବଦନ୍ତୀଗୁଡ଼ିକ ଅନେକ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ରହସ୍ୟର ସୂଚନା ଦିଏ । ସେହି ନିରାକାର ପ୍ରଭୁଙ୍କ ବରଦାନର କାମନା ପୂରଣ ଅଥବା ନିଃସନ୍ତାନ ଦମ୍ପତି ଉପଯୁକ୍ତ ବରପୁତ୍ର ଲାଭ ତଥା ବିଭିନ୍ନ ରୋଗ ବ୍ୟାଧି ଆରୋଗ୍ୟ ଭକ୍ତମାନଙ୍କ ଧାରଣା ପର୍ବର ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଅଛି ।

ସାମ୍ପ୍ରତିକ ଶିବ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ମହିମାଗାଥାର ବର୍ଣ୍ଣନା ବେଶ୍ ମନକୁ ଛୁଇଁଛି । ଓଡ଼ିଶାର ବିଭିନ୍ନ ଜିଲ୍ଲାର କୋଣ ଅନୁକୋଣରେ ଥିବା ଶିବ ମନ୍ଦିର ସମ୍ପର୍କରେ ତଥ୍ୟ ତଥା ବିଭିନ୍ନ ନାମରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରସିଦ୍ଧି, ଶିବ ଲୀଳାର ପ୍ରଚାର ପ୍ରସାର ଶିବଭକ୍ତମାନଙ୍କୁ ଜ୍ଞାନାଲୋକରେ ଅଭିଭୂତ କରିବା ସହ ପାଠକ ମାନଙ୍କ ~~[illegible]~~ ନିଶ୍ଚିତରୂପେ ଏକ ସକାରାତ୍ମକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ସୃଷ୍ଟି କରିବ । ରାଜଯୋଗୀ କୃଷ୍ଣକୁମାର ଓ ଡଃ ସୁପ୍ରିୟମଣି ଦାଶଙ୍କର ଏଭଳି ବର୍ଣ୍ଣନା ନିମନ୍ତେ ମୁଁ କୃତଜ୍ଞତା ଜ୍ଞାପନ କରୁଛି ।

ରୋଜାଲିନ ପ୍ରିୟଦର୍ଶିନୀ ଜେନା
ପ୍ରଭାରୀ ଶିକ୍ଷକ
ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲା ସ୍କୁଲ, ପୁରୀ